

Obsah

PŘEDMLUVA / 7

ÚVODEM NĚKOLIK SLOV O MORAVSKÉM KRASU / 11

Jak vznikl Moravský kras / 15

PRAVĚCÍ LIDÉ V JESKYNÍCH

MORAVSKÉHO KRASU / 19

První obyvatelé jeskyní / 20

Neandertálci z jeskyně Kůlna / 22

Ochozská čelist ze Švédova stolu / 24

Jeskyně osídlují noví lovci / 26

Jeskyně na sklonku pravěku / 38

BRONZ, ŽELEZO A JESKYNĚ / 45

Nejen o bronzových pohřbech v Údolí Řičky / 46

Otazníky nad Býčí skálou / 47

Hlásnica a horákovská kultura / 53

KRAS A JESKYNĚ VE STŘEDOVĚKU A NOVOVĚKU / 55

Středověké hrady Moravského krasu / 56

Jeskynní úkryty a skrýše / 62

SKALNÍCI, VÁPENÍCI A HORNÍCI

Z MORAVSKÉHO KRASU / 67

Vápeneč jako stavební kámen / 68

Vápenictví v Moravském krasu / 69

Dekorační kamenivo / 72

Cement z Moravského krasu / 74

Železné rudy z Moravského krasu / 78

KOSTI, KRÁPNÍKY A HNOJIVO Z JESKYNÍ / 87

Těžba krápníků a košťanění / 87

Spodium neboli kostní uhlí / 90

Fosfátové hlíny / 91

KRAS, VODA A ČLOVĚK / 95

Krasové mlynářství / 95

Pitná voda z krasu / 96

Jak člověk mění ponory a vývěry krasových vod / 99

JESKYNĚ VE VÁLEČNÉM STAVU / 105

Werke Kulna – podzemní továrna v Kůlně / 106

Válečná dílna v jeskyni Michalka / 107

Nedokončená továrna v Předsíni Býčí skály / 108

Podzemní dílna Rastl v Drátenické jeskyni / 109

Válečná továrna Auslass v jeskyni Výpustek / 110

KRAS A JESKYNĚ V UMĚNÍ A ARCHITEKTUŘE / 117

Krásná literatura a pověsti / 117

Malíři krasu / 122

Vranovsko-křtinský lichtenštejnský areál / 127

PIONÝŘI KRASOVÝCH VĚD / 131

Alchymista, chemik a profesor medicíny

Oswald Crollius / 131

První krasový mineralog

Anselmus Boëtius de Boodt / 133

Nejstarší geograf Moravského krasu

Martin Alexander Vigsius / 134

Johann Ferdinand Hertodt

– brněnský fyzik a doktor medicíny / 134

POČÁTKY MORAVSKÉ SPELEOLOGIE / 137

První známý sestup do Macochy / 137

Speleologická expedice Josepha Antona Nagela / 138

Speleologické průzkumy knížete

Karla Josefa Salm-Reifferscheidta / 140

Vznikají první mapy

Moravského krasu a jeskyní / 141

ROZVOJ SPELEOLOGIE

A DALŠÍCH KRASOVÝCH OBORŮ / 149

Jeskyňář a starohrabě

Hugo František Salm-Reifferscheidt / 149

Otec moravské prehistorie Jindřich Wankel / 151

Martin Kříž a jeho spolupracovník

Florian Koudelka / 152

Archeolog a speleolog Jan Knies / 154

Kras a jeskyně na mapách 19. století / 156

SPELEOLOGIE VE 20. STOLETÍ / 163

Karel Absolon – vnuk a následník

Jindřicha Wankela / 163

Rudický nadučitel a krasový badatel

Hugo Václav Sánka / 167

Politik a jeskyňář Josef Šamalík / 169

Propagátor a zakladatel spolkové speleologie

Antonín Boček / 170

Německé jeskyňářské spolky / 170

Amatérský speleologický výzkum

po 2. světové válce / 173

Mapy krasových jevů na počátku 20. století / 175

JESKYNĚ A NÁVŠTĚVNÍCI / 179

První turistické návštěvy / 180

Turistické zpřístupnění jeskyní

ve Křtinském údolí / 186

Objev a zpřístupnění Ochozské jeskyně / 187

Podzemní bludiště Sloupsko-šošůvské / 189

Historie Punkevních jeskyní / 192

Zpřístupnění Kateřinské jeskyně / 197

Jeskyně pod Balcarovou skálou / 198

Zpřístupňování jeskyní včera a dnes / 202

Provozovatelé veřejnosti

zpřístupněných jeskyní / 203

NĚKOLIK SLOV ZÁVĚREM A PODĚKOVÁNÍ / 211

POUŽITÁ A DOPORUČENÁ LITERATURA / 213

REJSTŘÍKY / 217